

ДІЛО

<p>РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок 10, II. пав. Конт. нум. шп. 25.724 Адреса тел. „Діло—Львів“ Число телефону 545 Гукавська вулиця не стверде. Замовити не стверде.</p>	<p>ПЕРЕДПЛАТА в Австро-Угорщині: місяць 5— К. квартальний 15— піврічний 28— річний 54— у Львові (без доставки): місяць 4— К. квартальний 12— піврічний 22— річний 44— в Німеччині: місяць 24— М. квартальний 70— річний 130— За зміну адреси виступити по 10 с.</p>	<p>Ціна оголошень: Перше видання в день виходу газети за лінійку 10 с. в наступні дні за лінійку 8 с. в наступні дні за лінійку 6 с. в наступні дні за лінійку 4 с. в наступні дні за лінійку 3 с. в наступні дні за лінійку 2 с. в наступні дні за лінійку 1 с. в наступні дні за лінійку 0,5 с. Великі оголошення в окремих розділах газети за лінійку 10 с. в наступні дні за лінійку 8 с. в наступні дні за лінійку 6 с. в наступні дні за лінійку 4 с. в наступні дні за лінійку 3 с. в наступні дні за лінійку 2 с. в наступні дні за лінійку 1 с. в наступні дні за лінійку 0,5 с. Один аркуш в наступні дні за лінійку 10 с. в наступні дні за лінійку 8 с. в наступні дні за лінійку 6 с. в наступні дні за лінійку 4 с. в наступні дні за лінійку 3 с. в наступні дні за лінійку 2 с. в наступні дні за лінійку 1 с. в наступні дні за лінійку 0,5 с.</p>
---	--	--

Видат: Видимичча Опінке „Діло“.

Начальний редактор Д-р Ваомль Панейко.

На мобілізацію - мобілізація.

Заклик до українського народу: безпроболочно організувати і мобілізувати всі українські сили.

Львів, 18. лютого 1917.

На аф'шах, котрі жидишнього дня розвідали по вулицях Львова і мовірило також усіх інших галицьких міст, проголошують політичні провідники галицьких Поляків мобілізацію польського народу. Мобілізація ся — бо навіть свого технічного військового терміну не знавлади ся ужити польські провідники! — має розвинути ся під польськими державними стягами наші, коли вже четвертий рік внобілізована наша країна під стягами осередних держав. А звернена ся польська мобілізація — се також медозначними словами проголошує мобілізацію нашого народу — проти українського народу, як тільки, яка стверде і мусить стверде до забавки всіх своїх класових частин, племін і окрем, перед затятою в менаскуній пронасти польської заборчости і яка втсе в Берестю дня 9. с. м. зробила верший крок в напрямі реалізацій споконвічної української землі згід чеського завонована.

Проти цього стнівняге підему українського народу, підему самозрозумілого із становища засади національности, справедливого із становища історичного права, — проти зусилля українського народу врятувати остатки своїх західних окраїн перед насильним відукраїнченням і епопелеским проголосили святу війну політичні провідники Поляків.

Наві в сій війні — верший дець мобілізації. Польські жидишкі — котрий се вже раз за тисячлітній період від часу Володимира Великого і Болеслава Хороброго! — знов кидають рукавицю українському народові. Знов крестягають руку по маце добра. Знов ревуць з досади, що частина добачі, яку вже вважала своєю на віки, має від них вернути ся до де правосного властителя.

Кинену рукавицю український народ не обох боках кордону підіймає. Хоча ми втолжені війною, хоча виснажені наші сили, хоча перекружені наші нерви, — то проти нечесности споконвічного порога збереле, що раз в одно всі наші національні енергії. Найтяжша ганьба, якою тільки може бути наклепане чоло народу, ганьба бути предметом ворожого панована, ганьба дати свій люд і свою землю на по-

гній чужинського розросту, — сій ганьбі мусить напевні прийти кінець.

Насильство оружје, яким Поляки загаради стару українську Холщину, використовуючи спричинене монгольським нальвям ослаблене староукраїнської держави насильство моральне, яким вони віками цілком сидкували ся видерти душу з грудий кождої вітки українського народу; злочини найстрашнішого обману, яким вони, рівночасно користуючыся злочином царського уряду над українською людністю українською Холщиною і використовуючи вірність сеї людности католицькій церкві, наважили ся разом „з польською“, яже католицькою вірою наклидати українській людности зельську и народність — цілком сеї спвіт неморальности має остати ся ненарушеною, а овочі його мають на віки віки служити на славу Польщі: такий явсє і така суть, така мораль і така ціль проголошеної ними польської мобілізації проти українського народу.

На мобілізацію польську відповідь наша одна: мобілізація українська.

Пожарний двій залуєє завтра в найдаліших кутках української землі! Український народ відініметь ся в найдалішим українським селі, підніметь ся, наредить ся і скаже махабній жидишкі польських бюрократів, дідичів, ксьондзів своє твезде слово. Покладе край польській зривації. Покаже, хто тут господар на українській землі — український народ чи зорганізована гдєсь жидишкі.

Поляки носієли бурю. Ураган буде відомію.

Німешний дець відклонив у новій наготі безсилність австрійської державности у відданій Полькам в аренд Галичині і довів сеї стам політичної зривки — до абсурду. Львина часть за слуг за те, що стало ся, визнать і заслугу свого, що всім імнішого дня мусить прийти на керманічів держави епацятане і свідомість, що в Галичині взагалі, а в українській части її з окрема мусить прийти до повного зерегрупована in capite et in membris, —

он дучить мир і притязь, припада би Австро-Угорщині.

Рівночасно Німеччина мала би виступити в цілі охорони тих земель, які лежать між Німеччиною й Великою Росією й втавати свою волю визволити ся від російського панована, отже в охороні Латвії, Естонії, Курляндії і т. п.

Вчера скінчило ся перемирє між большевицьким правительством і осередними державами і осередні держави мають у військовій акції вільну руку. З військової інтервенції осередних держав у користь Української Народної Республіки можна вносити також про становище осередних держав супроти польських проактів проти безестейського мира: осередні держави — як вище берлінський „Lokalanzeiger“ — не допустят ударення мира від історони Поляків, ані від історони большевицькі.

Підї дотеперішого східного фронту.

„Frankfurter Zig.“ доносить з Відня: Між Німеччиною й Австро Угорщиною заключено угоду, що військову акцію, яка була би ще потрібна, має вести на окраїнах Великої Росії Німеччина, а в Україні австро угорські монархія.

Інтервенція Німеччини.

Берлінські „Neuzeit Nachrichten“ пишуть: Рішенє про цїлі найближші кроки постановлено вже в голівній квартирі. Коли б воно впадо від уваги мешцаскі відносини німешького жита не тім боці нашого дотеперішого східного фронту і відступ Росіам. Ніщо не є конечніше, як безпроболочна акція.

„N. Lemb. Zig.“ доносить з Будапешту:

Большевицькі монархують в Ливонії й Естонії німешьке населєнє, крім того Фінляндія просить Німеччину о безароболочну поміч. Се застави до Німеччину вислати військову експедицію, яка має охоронятї інтереси німешького населєня.

Австро Угорщина заключає мир з Україною по думє зрілій реввалі.

З приводе польських виступів проти берестейського мира „Lokalanzeiger“ довідуєть ся від добре поінформованої сторони:

Австро Угорщина в згоді з Німеччиною видала рішенє про Ходя не в везаух, тільки по дуже зрілій обміркованню явсєх і етнографічних мотивів. Монархія не позволить, щоб чи Поляки чи большевицькі ударемляли її мир саботажам. Поляки, які доси все були невдячні, не можуть ждати, щоб задля них відіпхнути Україну, яка безумовно може числїти на всяку можливу підмогу.

Австро Угорщина й Україна.

„N. Fr. Presse“ з 16. с. м. пише:

„В звідоманню про останні засіданя в Берестю ясно видна погроза проти України і Троцький не старає ся її закрити. Коли б він мав її виконати, могло би стати ся проти нашого бажаня й нашої волі, що ми мусїме би охоронити від всякого замаху вільний оборот, на який монархія має право на основі мирового договору. Ми не можемо дозволити, щоб наш правний круг був нарушений. Україна перестала бути нелицитеським ковенієм не втраляність не свинята з від права, тільки мусить бути шизоюана Росією, від якої вона відділила ся вільним самоозначєням. Монархія не дозволить, щоб убійники й рабівники господарили на Україні так, як господарять в Естонії супроти Німців. Хто замухує ся на Україну й іде на неї рабунковним походом, нехай бережець ся!“

Військова інтервенція осередних держав проти большевицького правительства?

Австро-Угорщина має охоронити Україну, Німеччина народи на окраїнах Великої Росії.

Львів, 18. лютого 1918.

З вістий, які наспіли протягом вчерашнього дня, виходить, що осередні держави рішили ся на військову інтервенцію супроти большевицького правительства. Сеї інтервенції мала би дві цілі.

Перша й найважніша: охоронити миро-

вий договір з Україною від замаху большевицького правительства, яке тепер усі свої сили звернуло на Україну, щоб повалити правительство Української Народної Республіки і зривити знов Україну провінцією російської держави. Задача оборони Української Народної Республіки як держави, в якою осередні держави

Пам'ятки українського Замостя. (в. к.) Замостя, в лютім 1918.

Стояла собі до кінця XVI в. в холмській землі невеличка оселя Скоківка, що в рук батька Станіслава Замойського перейшла по смерті його на сина Яна. Маленький замочек на острові між рікою Вепрем і Каленювицею дав притулок новому дідичові до основи кругом нього укріпленого міста, яких тільки в сім часі на будували Польки на українській землі, щоб її тим сильніше в своїх руках придержати. Король Стефан Баторий не відмовив ечевидно своєї прохвилі і смм способом вирясля нова кріпость польщини на споконвік українській землі. Інші однак бували тоді часи.

Кожде новоосноване на Україні місто було дрібнозакладним островом чужого елемента на морі дооруженого українського насея. Таким були Березани і Жовква, Броди і Булчак, Станіславів і Тернопіль. Не виключе було і в Замості, що під сою наввою перехрестився з колишньої оселі Скоківки. Український елемент з сього початку зняв видне місце в столиці князя Яна Замойського і годі було його знехтувати, коли за рогачками кругом розливалось море українського мужицтва. Тому осмотель міста відразу задумав уліштувати вземини між всіма націями, в яких часло входили крім Українців ще і Вірмени, Німці, Поляки, Жиди, а також і дуже нечисленні Греки. Ті послідні все йшли рука в руку з своїми українськими співземавцями і тому завжди не робилося різниці між ними. Греки були православні як і Українці звичайні грецької віри — від релігії називали звичайно Греками й Українців.

Нічого дивного, що і Ян Замойскі, надіждаючи правами замойських Українців, не відривав від них православних Греків, а разом одних і других армія в 1589 р. в правах з рештою населення. Рівночасно дозволив на побудоване церкви в самім місті, а при ній визначив місце на одного або більше духовних, після потреби православної громади. Значіня грецького, себто українського елемента було таке, що канцлер сенату: також до урядів також, або сенату, міського магістрату, не лиш щоб в інших вищих був ім доступ, але також скільки іншої якоїнебудь наші людей буде в сенаті, скільки також в поміж них самих щорічно бува до нього вибрания, хоч і постановляю. Вибрані ось так найперше мені і моїм наслідникам, обіцяв всьому місту повинні будуть зложити присягу вірности і виконувати права і справедливости супроти кожного і неменш про ціле місто, як про самого себе і про свою націю вскорі, без всяких перепон будуть мати стараня".

Українська грецька громада взяла ся відразу до побудованя найперше власної церкви, яку до кінця довела коло 1604 р. виключно власними засобами без помічи Замойського, що вправді не був ворогом східнього обряду, але не був також покровителем. Ще перед докінченем церкви придбала собі українська громада в 1601 р. дія з огородом на шпиталь для не-

дужих грецької і руської релігії. Дія сей відкунив від пароха Воскресенської церкви на львівським передмістю, Олександр і його жінки Аполонія, купець грецький Яні Константинович і по ребудованя його на шпиталь. Замойський дозволив на збираня фонду для нього в доокружних містах і селах, щоб радо допомагали бідніших своїх братів українських.

З початку не було кому піклуватись гуманітарним справді і пожиточним заведенням, але вскорі, бо вже в 1606 р. заснували на сю ціля при новій церкві під покровом св. Миколи братство на взорець існуючих вже в інших українських містах, а передовсім у Львові. Грамотою львівського єпископа Гелесна Баяблани в 30. марта 1606 р. поклядено фундамент під існуюче сього братства, а устава його потверджена була в 1621 р. Томою, а овісит Яном Замойським.

До братства могли вступувати ся всі без різниці верств, складаючи шість грошій вписаного і під гроша до братської скриньки. Хто мешкав далеко від Замостя, а хотів бути членом церковної громади, мусів платити дванадцять грошій річно. Засідання бували ще дві неділі, або після потреби і частіше, а скликали ся братчики церковним обісланням, себто знаком умисним. Що року вибирали старшину з чотирох осіб, від яких залежала ціла управа братства. Скринька була в церкві, а ключі від неї у старшого братчика. Що року відраховано ся торжественно шість служб Божих за живих і померших, а при тій нагоді збирало ся жертви для убогих і недужих. Під клятвою не можна було вже ніколи виступити в братства і се власне було найважнішим забородою проти помішання віри і народности прадідів. Під сим оглядом значіня братства було справді дуже велике, до чого придучила ся ще земля замойської громади з іншими на Україні.

Братство в Замості розвивало ся так гарно і до такого дійшло значіня, що вже коло 1615 р. разом з церквою св. Миколи одержало права Ставропигії, себто могло печатати ся патриаршим хрестом, як братство у Львові. Не аби якою заслугою його було також встановле укр-

їнської, братської школи, ще зрештою перші йшли в діяльність церковних громад України. В 1699 р. прийшло Михайлівське братство умію, а в кілька літ мінялося управа церкви на чин Василя улітського, монаштво знесла делегата Рода в 1804 умітським часі Замостя мало таке значіня в 1720 р. вибрало його на місце вісочого ра від врододем писького шукія Єврея махадія. Місце колишньої братської школи зайняла міняйше невелика школа, заснована Васильянами. Разом з ними зміна і зміна миста.

В майшійім Замості похилили ся влітку по сім часах, а імени одних з них ших вулиць, як Васильянською. При сій стоїть ще вгадава церква св. Миколи, збудована в сямим початком XVII в. З будівлі не представляє вона колишньої слави, але переобрана дивотичне Російяки. Складається вона з бабця, середньої мари, каменю бажено, і з високої вежі, на якій ще деякі сліди колишньої сталевої вежі, але вікна для мас як живий дихав неперезависних при до старого дивотичного Даміля. В середній церкві зберегли ся чайно ціна пам'ятки в стилі великого іконописця, вальованими чудова — як іконописцями, призначені в 1648 р. царським патріархом. Різьба обіслання сям іконописцями і діаконськими дверима знаменито в обурями, богато вальованими загая добра збережене.

Давою забрали Російяки не встановили збоку мурів звичайні. Церква була звичайна для висшої якоїсь польської шляхетської, але мабуть вже нездовай відродження для двохрестного українського настановлення, ключо тільки для польських таборів, близьких сіл служать костел в Замості, втім місті нема майже вікних католицьких трон релігійних практик населення з майже жидівським ділянням все воща, як від їх хмарні с все ривок в Замості.

Не поділ Польщі, а ліквідація польського панованя на українській землі.

Польща вертає в етнографічні границі.

Голою Станіслава Віткевича.

Львів 18. лютого 1918.

Нині галицькі Поляки протестують проти "четвертого поділу Польщі".
"Поділ Польщі!" Було бн се трагічне, як бн було правдиве. Одиче в дійности се тільки фраз, якої Поляки уживають і надуживають при кожній нагоді.

Про "четвертий поділ Польщі" якимось польським преса в приводе твореня окремої польської губ. царський урядовий урядовий "Четвертий поділ Польщі" назвав "Dziennik krajowy"; котрий універсал Української Центральної Ради приводе по-польськи про внесеня великої частини її власности, при чім так само вказано на літних об'єдках, як тепер з приводе польської преси.

Україна і большевики.

З оповідань очевидців.

Стівіаній вря укр. національної свідомости. — Як йшли на Україну нині військ. — Як большевики візрали не допускати Українців на Україну. — Діяльність укр. властей в Києві, обіслена на ярві часі. — В стилі засіданя У. Ц. Р. — Як укладало ся миста в столиці України. — Як відносили ся там до Галичани. — На чім особливе залежало большевиками. — Хто входять в їх склад. — Коли і які нові військові сили почав проти них ерфанізувати наш уряд. — Стівіаній вря.

Львів, 17 лютого 1918.

Нарешті маємо докладніші вісти про поділ в Українській Республіці і то вісти від інтелігентів, які брали участь у битвах з большевиками. Се два українські правники, ровесники, кожний з них має 27 літ. Один з них попав в полон в листім 1915 в Карпатах, а другий 3 місяці пізнійше. Зустрівши ся на Сибірі, держали ся разом. До Галичини приїхали вчора.

Ось їх вражіння:
Як вибухла революція в Росії, були ми в губ. Пермській, але вже в Сибірі зарав по вибуху революції проявила ся стивіаній українська національна свідомість в усіх, кого доля загнала далеко в російську землю. Почавши від генерала і скінчивши на простім саллаті, всі Українці признавали ся до своєї народности. Скоро потворили ся "Українські Громади", в склад яких входили військові й цивільні Українці. Рівночасно скрізь почали самочинно відділювати ся українські часті російських військ в окремі відділи й полки та тягнути на Україну. Москва і звичайно не протривала тому, а де дучало ся інакше, там українські війська силою робили собі візну дорозу до рідного краю.

Були вони добре в організовані й задержали військову дисципліну навіть тоді, коли в московських військах вона вже не існувала.

Українські салдати адорували своїх офіцерів також по внесенню того обовязку армейським приказом. Се так поділяло на російських офіцерів, котрі в своїх військах не мали вже ніякого поважання, що вони дуже радо горнули ся до українських військ на службу. Всі, що мали якунебудь земля в Україною, чи то родом, чи хочби спорідненем, признавали ся до Українців.

В місяць по вибуху революції дійшли до нас українські газети в Києві почтою, наперед "Нова Рада", потому "Народня Воля", "Робітничья Газета" і т. д.

З кінцем квітня виїзало нас 22 полонених українців офіцерів до Шадринська, бо заряд полонених заявив, що там мають концентрувати Українців. У Шадринську (Пермська губ.) застали ми вже кількадесят Українців офіцерів в Галичини. Іх везли там з цілого північного казанського округу. Разом було нас поки що 60. Ми написали до Української Центральної Ради в Києві, щоб нас перевезли на Україну. Рада відповіла, що робить уже владди. Тоді протривав ся тому Кереський. З початком липня перенесли нас до Самари й відтам не пускали далше.

Так тривало до падоліста, коли до власти прийшли большевики. З початку виглядало, що Українська Центральна Рада йде з ними. В тім часі познайомили ся ми з провіником большевиків у Самарі, Куйбишевом. Се інтересний чоловік і інтелігент з двома уніченими факультетами, що працює як простий робітник. Ми в розмовах на тему відносин України до большевизму переконали його, що нам треба дати пропуски до Києва. Таким чином дев'ятим з нас видали большевизми документи і ми приїхали до Києва дня 20. грудня н. ст. 1917 р. Тоді власними між Україною й большевиками були вже дуже напружені, але в Самарі мало тям інтересували ся, а нас уважали прихильниками большевизму.

По дорозі на двірці і в величезній шевцькій відділі "Червоної Гвардії" револіційні поїзди й по перегляді документів задержали особливо офіцерів. Се відбуває ся так, купе входить кількох "красногвардійців", сами й кричать: "Руки вперед!" Офіцери дували.

Українські війська скрізь були, з усім як вода илили на Україну. Але до встановленя большевиків не мішали ся, держали свою "неутральність". Скрізь чуті було про сечку мову в величезних і на двірцях. Там іхали ми на большевизми документи в Курськ до Києва.

Поки ми іхали російською територією, рожня була велика, пр. фунт чорного хліба коштував руб. і 40 коп. (білого хліба не вощім). Чим ближше Україна, тям бн шевше, а в Києві фунт білого хліба коштував 30 копійок.

В Києві на двірці побачили ми відомі сліди тодішньої політики У. Ц. Ради: зоружених російських салдатів битися з українськими, сиділа купами на двірцях, в руках воєв. То У. Ц. Рада вислала в Київ свою розоружену большевизми полк, часно перепускаючи через свою територію заків Каледіна...

На двірці пішли ми до "Українського Комітету". Там урядували українські офіцери, що уділяли публіці всіх інформацій, визначували квартири і т. д. Ми одержали в Києві квартиру на 3 дні. За той час мали ся в Києві приїхати.

В Києві пішли ми до українського комітету, де було 25 рублів в допомогу й по 75 рублів в місяць підписом Організація й суспільна організація, але zorganizована як на мирні часі. В Києві був рух оживаєний, але нормальний. "Богданівні" робили саме — паряду.

